

هنر موسیقی فیلم

جرج برت

ترجمه‌ی مرجان بیدرنگ

انتشارات بنیاد سینمایی فارابی، ۱۳۸۳

همان‌گونه که مترجم اشاره می‌کند کتاب در تلاش است تا خواننده خود به نتیجه‌گیری شخصی و خلاق برسد. جرج برت واژه‌نامه قابل قبولی از اصطلاحات موجود در کتاب ارائه داده است. هم‌چنین نکته‌هایی که در مورد آهنگ‌سازی فیلم در این اثر دیده می‌شوند بسیار فراگیرند. آهنگ‌سازی فیلم در هر سطح و هر زمان و مکان همین تجربه‌ها را در برمی‌گیرد و آهنگسازان ایرانی با همین مسائل عنوان شده روبه‌رو بوده‌اند و در آثارشان کارهای مشابهی انجام داده‌اند، ولی تماشاگر از گفت‌وگوها و چگونگی همکاری آهنگساز و فیلم‌ساز بی‌خبر است. موسیقی فیلم از آن چه فیلم ایجاب می‌کند تبعیت دارد و محصول یک شخص خاص نیست.

کتاب در شش فصل ارائه شده است:

– مهم داستان است: نقش اساسی موسیقی، آیا موسیقی فیلم باید شنیده شود، جنبه‌ی کنترپوانتیک، توانایی ایجاد پیوند.

– تشخیص دهی: افراد، مردم، معانی نمادین، وضعیت هیجانی، مکان و زمان حاکم، منبع موسیقی

– تأکید بر خط دراماتیک: تأکیده‌های موسیقایی، ضرب یا پالس گمشده، آهنگ وقایع

– سکانس به مثابه یک واحد: بهترین سال‌های زندگی ما، لورا: صحنه آپارتمان، شوق بهشت: صحنه اوج

– صدا و کارکرد سکوت: هنگامی که موسیقی غایب است: دیالوگ واقع‌گو، محتوای روان‌شناختی، فضای آکوستیک، لحظات معذب‌بودن، کیفیت گویای صدای محیط، مسأله‌ی واقع‌گرایی.

– مسائل عملی و عامل انسانی: مرحله‌ی نقطه‌گذاری، زمان‌بندی‌ها، سینک کردن، رویه‌های معمول آهنگ‌سازی، ارکستراسیون و ارکستر، سینتی‌سایزر، میکس و دابینگ موسیقی

هم‌چنین واژه‌نامه موسیقی و بیوگرافی آهنگ‌سازان در پایان ارائه شده است. کتاب برای دانشجویان فیلم‌سازی و موسیقی فیلم کمک‌مؤثری است.

کتاب هنر موسیقی فیلم منبعی است برای آهنگسازان فیلم، شامل مثال‌هایی از موسیقی فیلم‌های آهنگسازان مشهور: از اریک ولفگانگ کورن‌گلد، بزرگ‌ترین آهنگ‌ساز هالیوود دهه‌ی سی، تا جان ویلیامز، موفق‌ترین فرد این حرفه. این اثر نه تنها برای آهنگسازان که برای هرکسی که به شناخت جزئیات آهنگ‌سازی علاقه‌مند باشد، جالب توجه است. کتاب نگاهی عمیق بر یک هنر پیچیده دارد.

در موسیقی فیلم بی‌شک مسائل پیچیده کم نیستند، اما تعدادی از آن‌ها حوزه‌های پیچیده‌تری محسوب می‌شوند. کتاب قصد آن دارد که در این حوزه و درون بافت‌های کلی کندوکاو کند: تشخیص دهی، تأکید، سرعت وقایع، و غیره. برای مطالعه‌ی این کتاب نیاز به دانش فنی در مورد فیلم یا موسیقی وجود ندارد. آنالیزهای موسیقی که در این کتاب دیده می‌شود از نظر عمق متفاوت‌اند و بیشتر آنها برای غیرموزیسین‌ها تقریباً قابل فهم می‌باشند. البته بعضی جنبه‌های آنالیزها برای غیرموزیسین‌ها قابل فهم نیست، چرا که در آنها از واژگان پیشرفته‌ی آنالیز موسیقی استفاده شده است. از فیلم‌های بسیاری در این کتاب نام برده شده و تنها در مورد اندکی بدون آنکه به بخشی از یک فیلم مشخص ارجاع شود در موضوعی کندوکاو شده است.

به نظر مؤلف، اعتبار یک نظر درباره‌ی مسائل هنری تا حد زیادی به انتخاب مثال از یک بافت مشخص تحلیل شده بستگی دارد. هنگامی که درباره‌ی موسیقی فیلم از آهنگسازان باتجربه سؤال می‌شود، بی‌استثناء می‌گویند: بستگی به موقعیت دارد.

بخش عمده‌ای از کتاب به توصیف موقعیت‌های دراماتیک مربوطه اختصاص یافته است، چرا که باتوجه به موضوع کتاب این امر ضروری بوده است: در فیلم‌سازی، درام نخستین موضوع موردتوجه است و موسیقی نقش مکمل دارد. بنابراین در هرگونه بحث درباره‌ی چگونگی کارکرد موسیقی در فیلم، ارجاع مداوم به داستان امری ناگزیر است.